

Vaarinotto historian opetuksista on viisautta

Tervehdyssanat Pohjanmaan Maanpuolustuskillan Tammisunnuntain vuosipäivänjuhlassa 26.1.2020 Vaasan Kaupungintalossa

Kunnioitetut sotiemme veteraanit, Arvoisa arkkipiispa Paarma, hyvä juhlayleisö!
Värderade veteraner från våra krig, Ärade ärkebiskop Paarma, bästa festpublik!

Kahdeksankymmentä vuotta sitten käyty Talvisota on ollut syksyn ja talven aikana runsaasti esillä sekä tiedotusvälineissä että isänmaallisten ja maanpuolustuksellisten yhteisöjen toiminnassa. Talvisodan muistot sävyttävät myös tätä omaa juhlaamme. On tärkeätä, että kansakunnan kollektiivinen muisti toimii. Alkaneen vuosikymmenen kuluessa siirrymme aikaan, jolloin itsenäisyytemme turvanneita ja sotia seuranneen rauhan aikana maamme jälleenrakentaneita sotaveteraaneja ei enää ole keskuudessamme. Syntyy tarve tuntea heidän jättämänsä perintö ja vaalia sitä.

Monet arvostamamme valtiomiehet ja sotilasjohtajat – presidentti J.K. Paasikivi ja kenraali Adolf Ehrnrooth esimerkkeinä – ovat painottaneet historian tuntemuksen ja sen opetuksista vaarinoton merkitystä. Otan seuraavassa esille hienon esimerkin vuosisatojen takaa tästä ajattelusta.

Minulla oli tilaisuus olla vieraana läsnä Turun kauppakorkeakoulun tohtoripromootiossa 20 vuotta sitten, Snellmanin päivänä v. 2000. Turun Konserttitalossa järjestetyn promootioaktin jälkeen sekä promootiokulkue että yleisö siirtyivät promootiojumalanpalvelukseen kansallispyhättöömme, Turun Tuomiokirkkoon. Minuun teki suuren vaikutuksen tämän päivän juhlapuhujamme, arkkipiispa Paarman tuossa tilaisuudessa pitämä saarna, erityisen saarnan se osa, joka käsitteli viisautta. Seuraavassa on suora lainaus arkkipiispan tekstistä.

Många statsmän och militärbefälhavare som vi värderar – president J.K. Paasikivi och general Adolf Ehrnrooth som exempel – har betonat det betydelse som kännande om historia och beaktande dess lärdom innebär. Jag tar i följande fram ett imponerande sekelgammalt exempel om detta tänkesätt.

Jag hade tillfälle att som gäst delta i Åbo handelshögskolans doktor promotion 20 år sedan, på Snellmans dag år 2000. Efter promotionsakten, som arrangerades i Åbo Konserthus övergick både promotionsprocessionen och festpublik till vår nationalhelgedom Åbo Domkyrka för att delta i promotions gudtjänst. Jag blev djupt gripen av den predikan som dagens festtalare, ärkebiskop Jukka Paarma då höll. Speciellt imponerande för mig var den del av predikan som behandlade visdomen. Det som följer är ett direkt citat om ärkebiskopens text.

”Siinä Kuninkaallisen Turun Akatemian vihkimisjuhlan kulkueessa, joka vuonna 1640 kulki tähän samaan kirkkoon, oli yksi, jonka nimi on jäänyt tänne pysyvästi. Pääalttarin edessä on nimittäin ensimmäisen turkulaisen filosofian professorin hautakivi. Tämä mies, Michael Wexionius Gyldenstolpe, oli yksi Turun akatemian vihkimisjuhlan professorijäseniä. Jo hän kirjoitti väitöskirjan siitä, mitä on viisaus ja miten se voidaan saavuttaa. Väitöskirjan nimi oli De Prudentia, siis Viisaudesta. Viisauden perusasia on Wexionuksen mukaan se, että valitaan hyvä ja vältetään paha. Siis viisautta ei ole

ainoastaan hyvän ja pahan tietäminen, oikean ja väärän määrittelemine, mikä sekin jo vaatii nykyaikana sekä tietoa että tervettä omaatuntoa. Viisauteen kuului myös toimiminen sen mukaan, mikä on oikein. Siis elämän valintoja – suuria ja pieniä – tehtäessä: valitaan hyvä ja vältetään paha.

Muinainen oppinut professori jatkoi oman aikansa filosofian tyyliin. “Jotta saisimme tämän viisauden, tarvitsemme kolminkertaisen silmän: Muistin, jolla tarkastellaan mennyttä, ymmärryksen, jolla tarkastellaan nykyhetkeä ja huolenpidon, jolla tarkastellaan tulevaa.” Muistin katse historiaan, ymmärryksen katse nykyaikaan ja huolenpidon katse tulevaisuuteen, siinä 360-vuoden takainen viesti siitä, mitä on viisaus. Myös tämän päivän arvokeskustelussa tarvitaan noita viisauden katseita.”

Tämä arkkipiispa Paaran esille tuoma Wexioniuksen näkemys menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden kiinteästä nivoutumisesta toisiinsa on jäänyt elämään eri elämänaloilla. Kaunokirjallisuus on tästä hyvä esimerkki. Aleksis Kiven Seitsemässä veljeksessä aina harkitsevainen Aapo tasoittelee Juhani- ja Eero-veljiensä välistä kiistaa siitä, kumpi on tärkeämpää, tietää jotain tulevasta vai tuntee menneisyytensä, toteamalla ”Tietää mitä on tapahtunut, sehän on, eräältä kannalta katsoen, viisaus suuri. Jos visusti harkitset, mikä kylvö menneistä päivistä saattoi hyödyllisiä, mikä vahingollisia hedelmiä, ja sen mukaan asetat elämäsi, työs ja toimes, niin oletpa viisas mies.”

On merkkejä siitä, että menneisyyden tapahtumat kiinnostavat ihmisiä aikaisempaa enemmän, kansakunnan muisti on avartunut ja vireytynyt. Tapahtumiin tutustuminen on teknisten apuvälineiden johdosta tullut myös entistä helpommaksi. Mutta johtaako menneiden tapahtumien sekä niiden syiden ja seurausten tuntemus niihin sisältyvien opetusten vaarintottoon ja viisaisiin tulevaisuuden valintoihin, valintoihin, joissa vältetään paha ja valitaan hyvä? Päivittäiset uutiset maailmalta eivät tässä suhteessa valittavasti vakuuta. Onneksi kuitenkin oma maanosamme, josta kaksi viime vuosisadan tuhoisaa maailmanpaloa tämän päivän lehdissäkin esiin nostettuine hirveyksi-neen saivat alkunsa, näyttää tällä hetkellä edustavan maapallomme rauhallisinta ja turvallisinta aluetta. Voisimmeko siis presidentti Mauno Koiviston tavoin uskoa, että ”Ellemme varmuudella tiedä, kuinka tulee käymään, olettakaamme, että kaikki käy hyvin”?